

українського суспільства, оскільки існує чимало особливостей, які вказують на відмінність національної системи освіти. Річ у тім, що пріоритети надаються освітній функції закладу вищої освіти, і як наслідок, вони не можуть змінити напрями своєї діяльності [2].

Заклади вищої освіти, які можна визнати флагманами національної освіти, мають покликання активно займатися як дослідницькою, так й інноваційною діяльністю. У цих закладах мають працювати викладачі та науковці з високим рівнем кваліфікації; необхідно мати розгалужені зв'язки як у національному середовищі, так і за кордоном, що мають слугувати центрами культурного і соціального розвитку. Загалом виокремлено 50 критеріїв, за якими передбачається у майбутньому здійснювати відбір провідних закладів вищої освіти, статус «провідного» має присвоюватися на конкурсній основі на п'ять років і мати додаткове фінансування з державного бюджету; надання таким закладам вищої освіти певної свободи у формуванні навчальної програми та ін. [3; 4].

Одним із напрямів стало залучення до закладів вищої освіти студентів, які навчаються за рахунок власних коштів або за рахунок фінансування іншими суб'єктами, крім держави, а для цього необхідно відкривати нові спеціальності. За сучасних умов на ринку праці потрібні інноваційно-активні фахівці, які спроможні переорієнтувати Україну на інноваційний шлях розвитку. Тому з цим необхідно поєднати моделі дослідницького університету та провідного закладу вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. The Global Competitiveness Report 2017– 2018. URL: <http://www.3.weforum.org>. (Дата звернення 01.06.2019).
2. Бажал А. Шляхи до прибуткової науки і освіти. URL: <http://www.info-library.com.ua>. (Дата звернення 01.06.2019).
3. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 144 с.
4. Мірошніченко Л. В. Використання інноваційних технологій під час проведення практичних занять у ВНЗ. *Зб. матер. II Всеукр. наук. конф. «Актуальні проблеми розвитку освіти і науки в умовах глобалізації»*, 28–29 жовт. 2016 р. м. Дніпро. Ч. І. Дніпро: Роял Принт, 2016. С. 79–82.

Яворська Т. М., канд. пед. наук
Донецький національний університет імені Василя Стуса
м. Вінниця

БІБЛІОТЕКИ НА ЕТАПІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства відбуваються зміни та перетворення всіх складових діяльності бібліотек, що набувають системного характеру, «виникають нові форми організації діяльності, відбуваються процеси диверсифікації, зміни в технологічній, кадровій, управлінській складових функціонування, тобто тенденції, які вже дістали назву трансформаційних змін» [1, с. 3].

Нині проблема відповідності бібліотек викликам і реаліям інформаційного суспільства є однією із головних у сучасних дослідженнях бібліотекознавства. Дослідженню питань трансформації бібліотек на сучасному етапі приділяли увагу В. О. Ільганаєва, Р. С. Мотульський, О. С. Оніщенко, М. І. Сенченко, М. С. Слободяник, Дж. Солтон, Л. Я. Філіпова, А. С. Чачко, Я. Л. Шрайберг та ін.

Бібліотеки сьогодні відіграють важливу роль у формуванні свідомості населення, акумулюють у своїх фондах надбання людства, є інформаційними центрами для всіх категорій громадян. У Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року зазначено «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» «Бібліотеки України є базовим елементом культурної, наукової, освітньої, інформаційної інфраструктури держави. Вони важливі для розвитку інформаційної та мовної культури суспільства, патріотичного, правового та екологічного виховання, формування стійкого інтересу до вивчення та розуміння національної історії та культури. Бібліотеки сприяють розбудові читаючої, мислячої та освіченої нації, спроможної практично втілювати набуті знання і досвід у розбудову незалежної України» [2].

Інформаційне суспільство вимагає практичного впровадження засобів ефективного збирання, накопичення, обробки, зберігання, поширення інформації та управління нею. Використання нових електронних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), впровадження їх в бібліотечну практику дає змогу реалізувати ці засоби, надати вільний доступ до них користувачам на всіх рівнях соціальної структури сучасного суспільства.

Сутність соціальних функцій бібліотеки визначає її зміст, мету, принципи, критерії ефективності, технології, оцінку якості роботи. Серед основних традиційних функцій бібліотек є функції зберігання історичної і культурної спадщини, інтелектуального потенціалу та історичного досвіду. Сьогодні інформація у різних її формах набуває все більш важливого значення, стає потужним ресурсом, товаром, поряд з іншими матеріальними благами. Під впливом сучасних ІКТ однією з головних функцій бібліотеки є саме інформаційна, реалізація якої «надає бібліотечним закладам статусу рівноправного партнера серед інших суспільних інститутів у розвитку українського суспільства на нових інформаційних засадах» [3]. Будучи ланкою в мережі бібліотечних та інформаційних установ, бібліотека може працювати так, щоб забезпечувати рівність усіх громадян у можливості доступу до потрібних їм джерел, задовольнити їх особисті та суспільні інтереси в інформації, підняти престиж освіченості і культури населення.

Щоб стати сучасними інформаційно-освітніми та культурно-дозвіллевими центрами, бібліотеки спрямовують свій розвиток відповідно до вимог інформаційного суспільства. Перспективи успішного розвитку є тільки у тих бібліотечних установ, які обирають інноваційний шлях, шлях змін та перетворень.

У Законі України «Про інноваційну діяльність» інновації визначені як новостворені (удосконалені) конкурентоздатні технології, продукцію або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва, соціальної сфери. Отже, інновація розглядається як певна категорія, яка характеризується абсолютною цінністю, проте комерційний ефект нововведення не визначається [4, с. 8].

Діяльність сучасних бібліотек не можлива без створення та запровадження інновацій, що виявляються у пошуку нових форм, видів і методів роботи, в організаційно-структурних перетвореннях, в удосконаленні та зміні наявних інструментів та механізмів задоволення інформаційних потреб і запитів користувачів, у створенні нових видів інформаційних продуктів та інформаційних послуг, а також у формуванні нових видів інформаційних ресурсів.

Усе розмаїття бібліотечних інновацій можна розглядати в кількох аспектах:

- технологічному, орієнтованому на впровадження нових інформаційних технологій при формуванні документно-ресурсної бази бібліотек і системи бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів;
- функціонально-змістовному, націленому на розширення змістовного діапазону діяльності бібліотек як інформаційних, культурних і освітніх закладів;
- комунікативно-соціальному, пов'язаному з роллю і місцем бібліотеки в житті суспільства [5].

Інновації в бібліотеках – важливий крок до розбудови інформаційного суспільства. Бібліотечна інновація є цілеспрямованою новою зміною, що приводить до корисних суспільству результатів. Ці результати – основа найповнішого задоволення інформаційних потреб користувачів, комфортність бібліотечно-інформаційного обслуговування, якісно новий стан функціонування бібліотеки. На сучасному етапі розвитку бібліотека виглядає дедалі більш гібридною. Її складниками, що утворюють медійне середовище, стають відділи розвитку інновацій, електронні читальні зали, інтернет-центри, електронні бібліотеки, бази даних та репозиторії в цифровому середовищі, створюються науково-дослідні та інформаційно-аналітичні підрозділи. Бібліотеки нині перетворюються на багаторівневі структури з якісно організованим технологічним середовищем, де інформація представлена на різних носіях сучасними засобами аудіо-теле-візуальних та електронних комунікацій [6, с. 9].

Динамічні перетворення, що відбуваються в бібліотеках, вимагають відповідних змін і у підготовці бібліотечних фахівців. «Знання, вміння, навички, цільові настанови фахівців, які добре розуміються на новітніх технологіях, спроможні продукувати оригінальні ідеї, є вирішальними факторами, що впливають на успішне функціонування установи, якість наданої інформації та рівень обслуговування читачів. Саме такий фахівець може реалізувати концепцію інтелектуалізації бібліотечної професії та забезпечити якісне інформаційно-бібліографічне обслуговування в умовах розвитку електронного урядування» [7].

Отже, запорукою подальшого успішного розвитку бібліотечних установ України, як загальнодоступних інформаційних центрів, є комплекс завдань, що містять оновлення всіх складових її функціонування, інноваційну діяльність, сучасну професійну підготовку бібліотечних працівників, що відповідає потребам інформаційного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Давидова І. О. Інноваційна політика бібліотек України: зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві : автореф. дис... д-ра наук з соціальних комунікацій. Харк. держ. акад. культури. Харків, 2008. 51 с.
2. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України»: Розпорядження кабінету Міністрів України № 219-р від 23.03.2016 р. URL // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80> (Дата звернення 30. 05. 2019).
3. Пальчук В. Е. Трансформація інформаційної функції бібліотек в інформаційно-аналітичну під впливом реалізації інформаційних запитів органів державної влади: Міжнар. наук. конф. «Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів». URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/83> (Дата звернення 05. 05. 2019).
4. Про інноваційну діяльність: Закон України в Україні від 08.09.2011 р. № 3715–VI. *Гоос України*. 2011. 1 жовт. С. 8.
5. Керманіді В. О. Сучасна бібліотека – активний учасник розвитку інформаційного суспільства. URL: library.vn.ua/Konf2017/text/2017_17.doc (Дата звернення 30. 5. 2019).
6. Жукова В. П. Медиа-библиотека: терминологический анализ. *Научные и технические библиотеки*. 2013. № 9. С. 5–10
7. Плахтій А. Професійна Підготовка бібліотечних фахівців у контексті розвитку електронного урядування в Україні. Образ. – Випуск 1 (27) '2018. URL: http://obraz.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/05/7_Plahtiy.pdf (Дата звернення 25.05.2019).

